

Az „Év talaj 2024” felhívásra jelölt szelvény egy mezőségi talaj, ami a Győr-Tatai-teraszvidéken, Ács település határában lett feltárva. A szelvény egy pleisztocén teraszon található, amit kezdetben a Duna épített, majd a Dunántúli-középhegységből érkező kis folyók, patakok. A szelvény egy erősen lepusztult, sekély, vályog fizikai féleségű szántott humuszos A szinttel rendelkezik (Ap). Utóbbi élesen elválk az alatt található BC, homokos vályog fizikai féleségű szinttől. A nevezett mezőségi talaj egy homokos vályog fizikai féleségű mészfelhalmozódást és talajvíz okozta glejesség nyomait magán viselő anyagon képződött (Ccl). A talajképző kőzet alatt további két réteget azonosítottunk (2Cl és 3Cl), amelyeken a talajvíz nyomai egyre erősödnek a mélységgel, egyre több a vas (III) kiválás és mangánszeplő. A legalsó rétegben egy erős textúraváltás is érzékelhető, mivel az a szelvényre jellemző homokos vályogból átvált a durva homok fizikai féleségbe. A szelvény végig erősen meszes. A meghatározásunk alapján erősen karbonátos, mészlepedékes mezőségi talaj a szelvény.

A szelvény különlegessége, hogy egy építkezéshez kapcsolódó régészeti ásatáson nyitottuk meg, egy 12. századi Árpád-korhoz kapcsolható földbemélyített ház közvetlen szomszédságában. A több hektáros ásatáson kivétel nélkül az itt bemutatott mezőségi talajt lehetett azonosítani. Mivel a mezőségi talajok – még lepusztulásuk előtt – igen kedvező víz-, és tápanyaggazdálkodással rendelkeznek, már önmagában a szelvény, a talajtípus és az Árpád-kori falusias település földrajzi helyzete is bizonyítja, hogy annak lakói mezőgazdasággal foglalkoztak és a természetismeretük alapján tudatosan használták a tájat. Utóbbit megerősíti az előkerült leletanyag, ami szintén egy falusi, mezőgazdasággal foglalkozó közösség életmódjára utal.

A szelvény nevezésével arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy a hazai talajainkat érintő degradációs folyamatok a természeti értékeink mellett a kulturális örökségünket is veszélyeztetik, hiszen a talaj pusztulásával az abban befoglalt történelmi emlékeink is fokozatosan megsemmisülnek.

Lukács Nikoletta

Szénásy-Laczkó Virág

Szegedi Kristóf István